

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

8.12.2005

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kannattaa seksin oston kriminalisointia

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) kannattaa seksin oston kriminalisointia lisättäväksi rikoslakiin. Prostituutioon, paritukseen ja naiskauppaan liittyy vakavia ihmisoikeusloukkauksia, joilla luodaan yhteiskunnallista eriarvoisuutta niin sukupuolen kuin etnisyydenkin perusteella. Kriminalisoimalla seksin ostoa kiinnitetään huomiota prostituutiota ja naiskauppaa ylläpitävään kysyntään ja viestitetään, että Suomi ei hyväksy naisilla ja lapsilla käytävää seksikauppaa.

Prostituutio, paritus ja naiskauppa ovat yhteiskunnallisia ongelmia, jotka estävät sukupuolten tasa-arvon toteutumista. Ongelma on rakenteellinen ja vaikuttaa vahvasti siihen millaisina miellämme tavoiteltavat miehen ja naisen roolimallit ja niiden väliset valtasuhteet. On sukupuolten tasa-arvon vastaista ruokkia kuvastoa, jossa toinen sukupuoli on olemassa vain toisen miellyttämistä ja tyydyttämistä varten. Keskusteltaessa prostituutiosta ja naiskaupasta, on myös aiheellista kysyä, miksi koemme miesten oikeudeksi ostaa seksiä naisilta tai parittajilta tai järjestäytyneeltä rikollisuudelta?

Kysyntä on kiistatta prostituutiota ja naiskauppaa ylläpitävä asia. Seksin oston kysyntään vaikuttaminen on niitä harvoja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, joihin voimme ryhtyä kansallisesti, ilman kansainvälisen viranomaisyhteistyön myötävaikutusta. Myös Palermossa vuonna 2000 allekirjoitettu YK:n kansainvälistä rikollisuutta vastustavan yleissopimuksen ihmiskauppaa koskeva lisäpöytäkirja velvoittaa Suomea ryhtymään kysyntää vähentäviin toimenpiteisiin.

Prostituutioon liittyy useimmiten viitteitä parituksesta ja paritusepäilyyn liittyy monesti piirteitä naiskaupasta. On ilmeistä, että Suomeen ulkomailta saapuvilla prostituoiduilla on kiinteät yhteydet organisoituneen rikollisuuden toimintaan, esimerkiksi värvääjiin, matkanjärjestäjiin ja parittajiin. KRP:n tutkimuksen mukaan myös hyvin suuri osa suomalaisista prostituoiduista joutuu nykyisin toimimaan järjestäytyneen rikollisuuden alaisuudessa. Varovaisestikin arvioiden Suomessa vieraillee vuosittain 10 000 – 15 000 ulkomaalaista prostituotua.

Venäläiset ja virolaiset organisoituneet rikollisliigat ovat jakaneet koko Suomen reviiereihin, joita noudattamalla rikollisen toiminnan harjoittaminen sujuu mahdollisimman kitkattomasti. Järjestäytynyt rikollisuus toimii hyvin ammattimaisesti pyrkien minimoimaan riskit ja maksimoimaan rikollisella toiminnalla, parituksella ja naiskaupalla saatavat tuotot. Ihmiskauppa on arvioitu kannattavimmaksi järjestäytyneen rikollisuuden muodoksi heti huumausaine- ja laittoman asekaupan jälkeen. Puhuttaessa ihmiskaupasta, on olennaista muistaa, että esimerkiksi YK:n väestörahoista UNFPA on arvioinut yli 70 prosenttia nais- ja lapsikaupasta olevan seksuaaliseen hyväksikäyttöön tähtäävää kauppaa. Naiskauppaan kiinteästi liittyvät prostituutio ja paritus ovat rakenteellisia esteitä sukupuolten tasa-arvon toteutumiseksi.

TANE korostaa, että naiskauppa on globaali ongelma, jonka laajentumiselta Suomikaan ei voi välttyä ilman tehokkaita vastatoimia. Suomen ja Venäjän välillä on Euroopan jyrkin elintasokuilu, joka asettaa Suomen erityisasemaan keskusteltaessa prostituutiosta ja naiskaupasta ja näiden ilmiöiden ehkäisystä.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kannattaa seksin oston kriminalisointia lisättäväksi rikoslakiin. Mikäli naiskaupan kohdemaassa halutaan ennaltaehkäisevästi puuttua järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan, on ehdottomasti puututtava seksin oston kysyntään. Kriminalisoimalla seksin ostoa voidaan antaa järjestäytyneelle rikollisuudelle viesti siitä, että Suomi ei hyväksy naisilla ja lapsilla käytävää seksikauppaa, eikä se siten ole tavoiteltava naiskaupan kohdemaana. Seksipalvelujen ostaminen alle 18-vuotiaalta säädettiin rangaistavaksi vuoden 1998 rikoslain uudistuksessa. Keskusrikospoliisin tutkija Jari Leskinen onkin arvioinut alaikäisten prostituution olevan Suomessa hyvin marginaalinen ilmiö, eikä sen laajeneminen vaikuta todennäköiseltä sillä lapsi- ja teiniprotituution harjoittamisesta seuraava kiinnijäämisriskin huomattava kohoaminen ja ankarat rangaistukset eivät vastaa toiminnasta saatavissa olevia voittoja.

Koska järjestäytyneet rikollisjärjestöt pyrkivät minimoimaan riskinsä ja maksimoimaan voittonsa, on mahdollista tehdä Suomesta myös ei-kannattava naiskaupan, parituksen ja toisen prostituutios- ta hyötymisen kohdemaana kriminalisoimalla seksin ostoa myös muilta kuin alaikäisiltä.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta korostaa, että seksin oston kriminalisoinnin yhteydessä ei tule kriminalisoida seksin myyntiä. Olisi siis prostituoitujen ja naiskaupan uhrien auttamistyön vastais- ta, mikäli seksin oston kriminalisoinnin yhteydessä päädyttäisiin kriminalisoimaan myös seksin myyntiä. TANE kuitenkin toteaa, että prostituoitujen parissa tehtävällä auttamistyöllä tulisi tähdätä prostituutiosta irtautumiseen, seksuaalisen hyväksikäytön katkaisuun ja uhrin voimaannuttamiseen.

Tekemällä prostituutiota ja naiskauppaa ylläpitävä kysyntä näkyväksi ja keskustelemalla seksin ostajan vastuusta voidaan myös muuttaa naiskaupan uhria syyllistäviä käsityksiä. Prostituutioon ja naiskauppaan liittyy myös erittäin läheisesti rasistisia, etnistä toiseutta korostavia piirteitä. Nais- kauppaa ei syyttä kutsuta nykyajan orjakaupaksi.

Seksin ostaja on säännönmukaisesti sosiaalisesti vahvemmassa asemassa kuin prostituoitu ja osta- jalta voidaan edellyttää kykyä tajuta prostituution, parituksen ja naiskaupan aiheuttamat kielteiset vaikutukset prostituoidun elämään. Vastuu prostituutiosta ja seksin ostosta on selkeästi ostajalla, vaikka prostituoitu voikin näennäisesti olla aloitteen tekijä. Seksin oston kriminalisoinnilla voi- daan aloittaa asennemuutos, jonka positiiviset kerrannaisvaikutukset heijastuvat yhteiskuntaan vielä vuosikymmenien kuluttua.

Puheenjohtaja

Sirkka-Liisa Anttila

Pääsihteeri

Hannele Varsa